

NUMERUS CLAUSUS EN NUMERUS FIXUS

In het nummer van 14 mei j.l. van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde komt in de rubriek: „Arts en Samenleving” een beschouwing voor onder bovenstaande titel van de hand van Prof. Dr. J. J. VAN LOGHEM Sr., die wij belangrijk genoeg achten om ook onder de aandacht te brengen van onze lezers. Wij laten deze onverkort volgen.

De redactie van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde* gaf in het maart-nummer (bl. 235) bijzonderheden over „De nieuwe tandheelkundige student 1959/1960”. Zij bracht daarbij ter sprake, dat in 1959 vóór de aanvang van het nieuwe studiejaar, de toelating tot de Utrechtse universiteit werd beperkt. Aspirant-studenten die zich aanmeldden, nadat het voor Utrecht gestelde maximum was bereikt, werd gelegenheid gegeven, zich te Groningen te laten inschrijven.

„Als gevolg van de toepassing van een *numerus fixus* te Utrecht” – zo schreef de redactie – „waarbij aldaar het maximum toe te laten studenten (in verband met de beschikbare ruimte voor de praktische oefeningen) op 85 werd vastgesteld, kreeg Groningen een belangrijk vergrote toeloop, aan welke in zijn geheel onderdak kon worden verleend”.

In deze aangehaalde zin is de door mij gecursiveerde term niet op juiste wijze toegepast. Wat voor Utrecht werd besloten, was niet *numerus fixus*, maar *numerus clausus*.

Ter onderscheiding van de begrippen verloor ik mij beide nader te omschrijven.

Bij zelfstandig bestuurde inrichtingen van onderwijs, ook bij vele buitenlandse universitaire instellingen, vindt *numerus clausus* een redelijk verantwoorde toepassing. Beslissend voor het aantal eerste-jaars-leerlingen is de overweging, dat er evenwicht behoort te zijn tussen dit aantal en de ruimte, middelen en krachten waarover de school of faculteit beschikt. Men scheidt dan tevens de kans, het peil van het onderwijs op te voeren. Immers bij overvloed van gegadigden kiest men de besten uit, en ten behoeve van die besten bepaalt men het programma van de leerstof. *Numerus clausus* is dus uit een oogpunt van onderwijs ideaal.

Uit een maatschappelijk oogpunt is deze vorm van beperkte toelating van studerenden echter verwerpelijk. *Numerus clausus* is niet meer dan de aangelegenheid van de een of andere inrichting van onderwijs, die op zeker ogenblik autonoom haar deuren sluit. Bij de behoeften der samenleving is handhaving van *numerus clausus* niet betrokken. Aldus kan de maatregel zich voordoen als een sociaal euvel.

Een karakteristiek voorbeeld van dien aard leerden wij dit voorjaar kennen. Ofschoon Nederland gebrek aan tandartsen heeft besloot de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ten aanzien van de opleiding *numerus clausus* in te voeren. Wie een „niet uit de tombola” trok — de speelse uitdrukking is van de Utrechtse faculteit der rechtsgeleerdheid — moest een jaar geduld oefenen of een andere loopbaan kiezen. Daar een dergelijke gang van zaken strijdig is met de wet, was de minister genoodzaakt, zijn besluit in te trekken. Tevens wezen de juristen de bewindsman op zijn wettelijke plicht, en „eisten, dat onmiddellijk de nodige technische voorzieningen werden getroffen”.

Met de nodige zorg voor plaatsruimte, leerkrachten en hulpmiddelen, is het numerieke vraagstuk van toelating tot de universiteit niet afgedaan. Er is nog een ander, tot nog toe verwaarloosd quantum dat overheid en universiteit ter harte behoort te gaan: het aantal afgestudeerden dat de samenleving behoeft.

Uit deze sociale behoefte is het begrip *numerus fixus* afgeleid.

Men aanvaarde—bij wijze van actueel voorbeeld—de mogelijkheid zich een denkbeeld te vormen van het aantal artsen dat de Nederlandse bevolking op zeker tijdstip in de naaste toekomst voor haar geneeskundige voorziening zal behoeven. Dan zal het ook mogelijk zijn telken jare opnieuw het aantal eerstejaars-studenten in de geneeskunde, nodig ter voldoening aan de geschatte behoefte, vast te stellen.

Dit vast te stellen aantal kan men *numerus fixus* dopen (VAN LOGHEM 1948, 1851).

Het wordt niet algemeen erkend, dat de oplossing van het hier aangevoerde vraagstuk in beginsel geen taak is van specialisten op het gebied van onderwijs. Primair is de sociale behoefte aan universitair gevormden, secundair presenteert zich de vraag, hoe men hen zal aankweken, selecteren en op het Hoger Onderwijs voorbereiden.

DE BENOEMINGEN TOT LECTOR

Lector C. A. MERKX

In aansluiting op de mededeling in het vorige nummer omtrent de benoeming van coll. C. A. MERKX te Nijmegen tot Lector aan de R.K. Universiteit aldaar om onderwijs te geven in de mondheekunde en kaakchirurgie, volgt hier nog een aanvulling.

Coll. MERKX werd in 1949 aangesteld als assistent bij de mondheekundige kliniek te Groningen. In 1952 werd hij bevorderd tot wetenschappelijk ambtenaar om 3 jaar later te worden belast met de functie van chef de clinique, welke hij tot 1959 heeft waargenomen. Daarna vestigde hij zich te Nijmegen als specialist in mondziekten en chirurgische prothese.

Nog zij vermeld dat hij zich tijdens zijn werkzaamheid te Groningen heeft bekwaamd voor het tandartsexamen volgens de wet van 4 aug. 1947, zodat hij naast de „titel” tevens de „hoedanigheid” van tandarts bezit.

Lector O. BACKER DIRKS

De aan de Rijksuniversiteit te Utrecht benoemde Lector in de microbiologie van de mondholte was na zijn bevordering tot tandarts in 1942 gedurende twee jaar assistent bij de afdeling kaakchirurgie van het Tandheelkundig Instituut aldaar. Van 1943 tot 1952 maakte hij deel uit van de cariës-werkgroep, gefinancierd door de N.V. Dobbelsmann, om in 1947 als assistent te worden aangesteld bij de bacteriologie onder leiding van Prof. WINKLER. In 1955 volgde zijn benoeming tot wetenschappelijk ambtenaar 1ste klas. In 1957 ontving hij een leeropdracht om onderwijs te geven in de cariës-preventie.

Vanaf 1952 is hij leider van de cariës-werkgroep van de Gezondheidsorganisatie T.N.O., waaronder ressorteert het regelmatig toezicht op de fluorideringsproef te Tiel-Culemborg. Daarmede houdt ook verband zijn lidmaatschap van de Fluorcommissie van de Gezondheidsraad, van welk College hij sinds 1952 deel uitmaakt. Voorts is hij bestuurslid van de Europese coördinatiecommissie inzake het wetenschappelijk onderzoek van fluor in verband met de cariësprofylaxe, de O.R.C.A., waarvan hij momenteel het voorzitterschap bekleedt.

De resultaten van zijn wetenschappelijke werkzaamheid vonden hun neerslag in een

respectabel aantal publicaties, merendeels in samenwerking met Prof. WINKLER en ook Prof. VAN AMERONGEN, waarvan enkele in buitenlandse tijdschriften zijn opgenomen en voor het grootste deel in het Tijdschrift voor Tandheelkunde. Ze hebben uiteraard alle betrekking op de problemen die met de onderscheidene aspecten van het tandbederf en de preventie verband houden.

VERENIGINGSVERSLAGEN EN Z.

VERSLAG VAN DE W.T.A.-CURSUS GEGEVEN DOOR COLLEGA J. H. BERENDSEN

Op donderdag 2 juni gaf collega J. H. BERENDSEN uit Venlo, onder auspiciën van de W.T.A. een cursus over

De Adheseal-afdruk voor de volledige onderprothese,
De Bierman-kroon en zijn modificaties,
Uitneembare bruggen.

Mede tengevolge van de discussie kwamen echter ook andere onderwerpen ter sprake.

De meer dan 80 deelnemers, die uit het gehele land naar Venlo waren gekomen, hebben een zeer interessante en genoeglijke dag gehad. Ervaringen van iemand, die zich met hart en ziel voor de tandheelkunde inzet zoals collega BERENDSEN, die een enorm materiaal kritisch beoordeelt, die alles probeert in een constant zoeken naar beter, doch daarbij steeds met twee benen stevig op de grond blijft staan en de praktische bruikbaarheid geen ogenblik uit het oog verliest, die bovendien een inventieve geest bezit, zulke ervaringen zijn van grote waarde. Daarom en omdat collega BERENDSEN wel een man is van de daad en van het woord, doch bepaald niet van de pen (althans naar zijn eigen zeggen) werd dit verslag geschreven.

Hoewel de nadruk leggend op het feit, dat met verschillende materialen goede resultaten kunnen worden bereikt, heeft BERENDSEN een uitgesproken voorkeur voor het Adheseal als afdruk materiaal voor totale onderprothesen. In tegenstelling tot alle andere materialen wordt het Adheseal bij mondtemperatuur niet hard, doch blijft plastisch. Zijn onbeperkte verwerkingsduur en de eveneens onbeperkte mogelijkheid materiaal toe te voegen, maken het tot een ideale afdruk massa voor onderprothesen.

De aangegeven techniek wijkt op enkele punten enigszins af van de voorschriften. Op een gipsmodel, verkregen van een Zelex-afdruk, waarin de tubercula mandibularia moeten zijn opgenomen, wordt de omtrek van een individuele lepel getekend, waarna deze wordt vervaardigd van snelhardend kunsthars. Hiervoor wordt gebruikt Traybase (for special trays- and baseplates) van Dental Fillings Ltd., dat boven de schellakplaten het voordeel heeft bestand te zijn tegen verwarming in heet water. De lepel wordt sluitend op het model (dus zonder tussenlaag om ruimte te verschaffen aan het afdruk materiaal) vervaardigd en voorzien van een greepje van metaal draad.

Alvorens de afdruk te nemen wordt de lepel in de mond gepast. Blijft hij bij even geopende mond rustig liggen, dan wordt de uitbreiding van de lepel gecontroleerd bij wijder openen en bij het maken van enkele bewegingen met tong en lippen. Hiertoe dienen de vijf voorgeschreven tests, waaraan men goed doet zich aanvankelijk te houden: